

HANNES ENLUND

FaT

Tutkimuspäällikkö, Fimea

KATRI HÄMEEN-ANTTILA

FaT, dosentti

Kehittämispäällikkö, Fimea

ANTTI MÄNTYLÄ

FaT, MBA

Kehittämispäällikkö, Fimea

Järkevää lääkehoitoa KOORDINOIMALLA

Fimean yhtenä tehtävänä on koordinoida eri osapuolten yhteistyötä järkevän lääkehoidon edistämiseksi. Yhteistyön alueita ovat muun muassa lääkkeiden hoidollinen ja taloudellinen arviointi, moniammatillinen verkosto lääkkeiden järkevän käytön edistämiseksi ja lääkeinformaatio toiminnan kehittäminen.

Fimean strateginen tavoite on edistää lääkkeiden järkevää käyttöä. Päämääränä on, että kansalaisten käytettävissä on korkealaatuisia, vaikuttavia ja turvallisia lääkkeitä, joita osataan käyttää oikein.

Perinteiset lupa- ja valvontatehtävät luovat pohjan lääkkeiden järkevälle käytölle, mutta ne eivät kuitenkaan yksin riitä tavoitteen saavuttamiseksi. Onnistumiseen tarvitaan laajaa keskustelua sekä sopimista yhteisistä tavoitteista ja toiminnasta eri terveyden- ja lääkehuollon toimijoiden ja kansalaisten kesken. Toiminta perustuu pitkälti sidosryhmien resurssihin ja sitoutumiseen yhteiseen kehittämistyöhön.

Tässä artikkelissa kuvaamme muutamia esimerkkejä Fimean koordinoimaa yhteistyötä järkevän lääkehoidon edistämiseksi.

Arviointitoiminnan käynnistäminen ja juurruttaminen

Lääkkeiden hoidollinen ja taloudellinen arviointi (ns. health technology assessment, HTA-toiminta) aloitettiin vuonna 2011 laatimalla Fimean suositus arviointityötä (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea 2012a). Ensimmäisen ohjeistuksen laatineessa työryhmässä olivat edustettuina kaikki sidosryhmät, toisin sanoen viranomaiset ja suosituksia tekevät tahot, lääketeollisuus, yliopistot, alan ammattijärjestöt sekä potilaat.

Itse arviointityön käynnistyttyä asetettiin tänä vuonna uusi lääkkeiden HTA-neuvottelukunta (Jyrkkä ym. 2013). Sen tehtäviin kuuluvat arviointityön tukeminen ja kehittäminen. Neuvottelukunta tekee kannanoton arviointujen lääkkeiden hoidollisesta ja taloudellisesta arvosta

Fimean laatiman arviointiraportin pohjalta. Se myös asettaa ehdotetut arviointiaiheet tärkeysjärjestykseen. Koska neuvottelukunnassa on laajasti edustettuina terveydenhuollon eri sektoreiden asiantuntijoita, se voi myös edistää kannanottojen hyödyntämistä käytännön työelämässä.

Lääkkeiden järkevää käyttöä moniammatillisesti

Lääkkeiden järkevän käytön edistämiseksi koottiin vuonna 2012 moniammatillinen verkosto, jonka tavoitteena on kehittää uusia toimintamalleja sekä tukea niiden juurtumista käytäntöön (Mäntylä ym. 2013, Järvensivu ym. 2013). Fimea koordinoi verkostoa yhteistyössä verkostotyön asiantuntijan kanssa. Varsinainen kehittäminen tapahtuu Fimeasta riippumattomasti terveydenhuollon organisaatioiden moniammatillisissa tiimeissä.

Kehittämistiimit kokoontuvat työpajoihin neljä kertaa vuodessa. Työskentelyssä hyödynnetään Fimean ylläpitämää sähköistä ryhmätyötilaa. Näin verkostoon osallistuvat paikalliset tiimit voivat jakaa omia tuloksiaan sekä hyötyä muiden paikallisten organisaatioiden kehittämistyön tuloksista.

Kehittämistyön onnistumisen edellytys on, että jokainen tiimi saa tukea oman organisaationsa johdolta. Tätä varten Fimea järjestää verkoston kanssa jatkossa entistä enemmän paikallisia ja alueellisia tapaamisia. Hyvien käytäntöjen levittämiseksi ja innovaatioiden edistämiseksi järjestetään myös kansallisia seminaareja, joista ensimmäinen pidettiin huhtikuussa 2013.

Viime vuonna ministeri **Paula Risikon** aloitteesta ensimmäisen kerran järjestetty Lääkehoidon päivä järjestetään jatkossa vuosittaisena tapahtumana. Seuraavaa Lääkehoidon päivää vietetään 19.3.2014 teemalla Järkevä ja turvallinen itsehoitolääkkeiden käyttö. Fimea koordinoi valtakunnallisen teemapäivän toteuttamista, josta sidosryhmät vastaavat alueellisella ja paikallisella tasolla.

Lääkeinformaation kehittämistä yhteistyössä

Lääkeinformaatio toiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi perustettu moniammatillinen lääkeinformaatioverkosto pyrkii kokoamaan eri sidosryhmiä yhteistyöhön. Tällä hetkellä toiminnassa on jo viisi työryhmää: lääkeinformaation koordinaatioryhmä, koulutustyöryhmä, tutkimustyöryhmä, lääkeinformaatiota ammattilaisille

-työryhmä ja lääkeinformaatiota lääkkeiden käyttäjille -työryhmä (Hämeen-Anttila 2012). Työryhmät toteuttavat lääkeinformaatiostrategiassa esitettyjä lääkeinformaation kehittämistoimenpiteitä (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea 2012b).

Lääkeinformaatioverkosto on ainutlaatuinen kansainvälisestikin, mutta tällainen toiminta on uutta myös Suomessa: työryhmissä on koottuna aivan uudenlaisia kokoonpanoja tahoilta, jotka eivät ole aikaisemmin keskustelleet yhdessä lääkeinformaation kehittämisestä. Esimerkiksi koulutustyöryhmässä on edustettuna koulutusorganisaatioita lähihoitajien koulutuksesta lääkäreiden koulutukseen. Lääkeinformaatiota lääkkeiden käyttäjille -työryhmässä puolestaan on vahva edustus lääkkeiden käyttäjistä, sillä puolet työryhmän jäsenistä edustaa jotakin potilasjärjestöä tai erityisryhmää, muun muassa maahanmuuttajia.

Keskeistä lääkeinformaatioverkoston toiminnassa on myös tutkimuksen nivominen kehittämistoimintaan. Parhaillaan laaditaan pitkäjänteistä tutkimusstrategiaa, joka ulottuu vuoteen 2020 saakka. Lääkeinformaatioverkoston toimintaa voi seurata hyvinvointi- ja terveysalan kehittämissyhteisössä Innokylässä (www.innokyla.fi).

Näiden esimerkkien lisäksi Fimea koordinoi myös iäkkäille sopivien lääkehoitojen arviointia ja tietokannan päivitystä. Samoin lääkehuollon toimintaa kuvaavien indikaattorien edelleen kehittäminen on työn alla. ■

Kirjallisuutta

Hämeen-Anttila K. Kansallinen lääkeinformaatioverkosto on perusteilla. Sic! 2012; 2(4): 51–2.

Jyrkkä J, ym. Ajankohtaista lääkkeiden hoidollisen ja taloudellisen arvon arvioinneista. Sic! 2013; 3(2): 56–7.

Järvensivu T, ym. Lääkkeiden järkevän käytön kehittäminen moniammatillisissa tiimeissä ja verkostoissa. Dosis 2013; 29: 11–9.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Fimean suositus lääkkeiden hoidollisen ja taloudellisen arvon arvioinnista. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 2/2012. Helsinki: Fimea; 2012a.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Tiedolla järkevään lääkkeiden käyttöön. Lääkeinformaatio toiminnan nykytila ja strategia vuoteen 2020. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 1/2012. Helsinki: Fimea; 2012b.

Mäntylä A, ym. Lääkkeiden käytön haasteet – ratkaisuja moniammatillisilta tiimeiltä ja kansalliselta verkostolta. Sic! 2013; 3(2): 42–5.